

Кафедра журналістики та мовної комунікації

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри журналістики та
мовної комунікації

протокол № 12 від “17” квітня 20 25р.
Завідувач кафедри Харченко С.В. ПІБ)

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП Степаненко М.І.

(ПИБ)

Екологічна етика

канд. юр. наук, доц. Чиж І. С.

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	С 7 Журналістика	
Освітня програма	Журналістика	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	30 год.	12 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	10 год.
Лабораторні заняття	- год.	год.
Самостійна робота	90 год.	128 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета курсу – розвивати еколого-етичну свідомість та еколого-етичний світогляд на основі історико-філософського досвіду взаємовідносин між людиною і природою, формувати свідому екологічну мотивацію, навички і моделі поведінки, безпечної для довкілля і здоров'я, спрямованої на реалізацію принципів стійкого розвитку.

Завдання курсу:

- сприяти поглибленому усвідомленню майбутніми журналістами об'єктивності законів функціонування екосистем, необхідності збереження природного різноманіття;
- формувати почуття особистої причетності до виникнення і вирішення екологічних проблем; переконань у необхідності свідомого регулювання потреб і споживання;
- розвивати екологічно безпечну, компетентну взаємодію з природою;
- усвідомлено засвоїти знань, концепцій і теорій дисципліни як гуманістичної константи в практичній діяльності журналіста;
- сприяти формуванню гармонійної особистості журналіста й екоетично зорієнтованого громадянина України;
- набути здатності поширювати і пропагувати екологічну етику як актуальний спосіб сучасного життя

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- термінологічний апарат дисципліни;
- еволюцію морально-екологічних понять, суджень, знань і проблем;

- риси, закономірності, правові основи сучасної екокультури;
- практичні сфери застосування наявних знань задля реалізації принципу збереження природи та розвитку суспільства згідно з морально-етичними нормами й ідеалами;

уміти:

- вільно оперувати засвоєним матеріалом, розуміти й осмислювати проблеми етичного природокористування;
- аналізувати різні підходи та теорії щодо проблем екоетики
- досліджувати тенденції та можливі перспективи розвитку екоетики,
- аналізувати та надавати експертну оцінку сучасних проблем екоетики з позиції власного знання та проєктувати етичні способи їх вирішення;
- виявляти власну громадську позицію стосовно охорони природної спадщини та вирішення екоетичних конфліктів в контексті сучасних екологічних та правових механізмів і екологічних законів у збереженні природної спадщини;
- готувати рекомендації та матеріали щодо еколого-охоронної діяльності організацій.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати задачі дослідницького та інноваційного характеру у сфері журналістики

загальні компетентності (ЗК):

ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня. ЗК09. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК02. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми.

СК04. Здатність управляти робочими та навчальними процесами у сфері журналістики, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

СК08. Здатність до широкого висвітлення екологічних питань і проблем як глобального, так і регіонального значення.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН09. Проводити порівняльний аналіз законодавчої бази та діяльності окремих медіаінституцій України та країн Європейського Союзу.

ПРН11. Брати продуктивну участь у розробленні проєктів документів, що регламентують діяльність в усіх сферах журналістики, обґрунтовувати суспільну потребу в їх прийнятті, прогнозувати результати їх впливу на суспільство.

ПРН12. Розробляти та реалізовувати інноваційні та дослідницькі проєкти у сфері журналістики з урахуванням правових, соціальних, економічних та етичних аспектів

ПРН14. Розуміти наукові, правові та етичні аспекти екологічних проблем і закономірностей, висвітлювати питання взаємодії сучасного суспільства з навколишнім середовищем.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усь ого	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	

Змістовий модуль 1. Світоглядне підґрунтя і парадигми розвитку екологічної етики													
Тема 1. Вступ до екологічної етики	4	8	2	2			4		2				10
Тема 2. Історія екологічної етики	4	8	2	2			4						10
Тема 3. Основні філософські моделі екологічної етики і сучасні концепції	4	10	2	4			4		2				10
Тема 4. Концепція сталого розвитку як нова парадигма розвитку суспільства	4	8	2	2			4			2			10
Тема 5. Екологічна етика і народні традиції.	4	8	2	2			4		2				10
Тема 6. Екологічна етика та релігія	4	8	2	2			4			2			10
Тема 7. Екоетичне мислення і спосіб дій у глобалізованому світі	4	8	2	2			4			2			10
Разом за модулем 1	74		14	14			28		6	6			70
Змістовий модуль 2. Етичні контексти у взаємодії з природою. Екобезпека													
Тема 8. Нормативно-правове забезпечення екологічної етики	4	12	2	2			8		2				10
Тема 9. Принципи і правила етичного ставлення до природи	4	12	2	2			8			2			12
Тема 10. Права живої	4	12	2	2			8						
Тема 11. Права живої природи	4	12	2	2			8		2				12
Тема 12. Природа як рекреаційний ресурс	4	12	2	2			8			2			12
Тема 13. Екологічна етика та заповідна справа	4	12	2	2			8						
Тема 14. Громадський екологічний рух	4	10	2	2			6						
Тема 15. Міжнародна співпраця у сфері екоетики	4	10	2	2			6						
Разом за модулем 2	76		16	16			62		6	4			58
Усього годин			30	30			90		12	10			128
Курсовий проект (робота) з _____ (якщо є в навчальному плані)													
Усього годин			30	30			90		12	10			128

3. Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/п		годин
1	Тема 1. Вступ до екологічної етики	2
2	Тема 2. Історія екологічної етики	2
3	Тема 3. Основні філософські моделі екологічної етики і сучасні концепції	2
4	Тема 4. Концепція сталого розвитку як нова парадигма розвитку суспільства	2
5	Тема 5. Екологічна етика і народні традиції.	2
6	Тема 6. Екологічна етика та релігія	2
7	Тема 7. Екоетичне мислення і способи дій у глобалізованому світі	2
8	Тема 8. Нормативно-правове забезпечення екологічної етики	2
9	Тема 9. Принципи і правила етичного ставлення до природи	2
10	Тема 10. Права природи	2
11	Тема 11. Права живої природи	2
12	Тема 12. Природа як рекреаційний ресурс	2
13	Тема 13. Екологічна етика та заповідна справа	2
14	Тема 14. Громадський екологічний рух	2
15	Тема 15. Міжнародна співпраця у сфері екоетики	2

4. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до екологічної етики	2
2	Тема 2. Історія екологічної етики	2
3	Тема 3. Основні філософські моделі екологічної етики і сучасні концепції	2
4	Тема 4. Концепція сталого розвитку як нова парадигма розвитку суспільства	2
5	Тема 5. Екологічна етика і народні традиції.	2
6	Тема 6. Екологічна етика та релігія	2
7	Тема 7. Екоетичне мислення і способи дій у глобалізованому світі	2
8	Тема 8. Нормативно-правове забезпечення екологічної етики	2
9	Тема 9. Принципи і правила етичного ставлення до природи	2
10	Тема 10. Права природи	2
11	Тема 11. Права живої природи	2
12	Тема 12. Природа як рекреаційний ресурс	2
13	Тема 13. Екологічна етика та заповідна справа	2
14	Тема 14. Громадський екологічний рух	2
15	Тема 15. Міжнародна співпраця у сфері екоетики	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до екологічної етики	4
2	Тема 2. Історія екологічної етики	4
3	Тема 3. Основні філософські моделі екологічної етики і сучасні концепції	4
4	Тема 4. Концепція сталого розвитку як нова парадигма розвитку суспільства	4
5	Тема 5. Екологічна етика і народні традиції.	4
6	Тема 6. Екологічна етика та релігія	2
7	Тема 7. Екоетичне мислення і способи дій у глобалізованому світі	2
8	Тема 8. Нормативно-правове забезпечення екологічної етики	8
9	Тема 9. Принципи і правила етичного ставлення до природи	8

10	Тема 10. Права природи	8
11	Тема 11. Права живої природи	8
12	Тема 12. Природа як рекреаційний ресурс	8
13	Тема 13. Екологічна етика та заповідна справа	8
14	Тема 14. Громадський екологічний рух	6
15	Тема 15. Міжнародна співпраця у сфері екоетики	6

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:
(вибрати необхідне чи доповнити)

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист проєктів;
- самооцінювання.

7. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- метод проєктного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебатів;
- метод командної роботи, мозкового штурму.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Змістовий модуль 1. Світоглядне підґрунтя і парадигми розвитку екологічної етики		
Тема 1. Вступ до екологічної етики	ПРН14. Розуміти наукові, правові та етичні аспекти екологічних проблем і закономірностей, висвітлювати питання взаємодії сучасного суспільства з навколишнім середовищем.	10
Тема 2. Історія екологічної етики	ПРН09. Проводити порівняльний аналіз законодавчої бази та діяльності окремих медіаінституцій України та країн Європейського Союзу.	10
Тема 3. Основні філософські моделі екологічної етики і сучасні концепції	ПРН14. Розуміти наукові, правові та етичні аспекти екологічних проблем і закономірностей, висвітлювати питання взаємодії сучасного суспільства з навколишнім середовищем.	10
Тема 4. Концепція сталого розвитку як нова парадигма розвитку суспільства	ПРН11. Брати продуктивну участь у розробленні проєктів документів, що регламентують діяльність в усіх сферах журналістики, обґрунтовувати суспільну потребу в їх прийнятті, прогнозувати результати їх впливу на суспільство.	10

	ПРН12. Розробляти та реалізовувати інноваційні та дослідницькі проекти у сфері журналістики з урахуванням правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.	
Тема 5. Екологічна етика і народні традиції.	ПРН14. Розуміти наукові, правові та етичні аспекти екологічних проблем і закономірностей, висвітлювати питання взаємодії сучасного суспільства з навколишнім середовищем.	10
Тема 6. Екологічна етика та релігія	ПРН14. Розуміти наукові, правові та етичні аспекти екологічних проблем і закономірностей, висвітлювати питання взаємодії сучасного суспільства з навколишнім середовищем.	10
Тема 7. Екоетичне мислення і способ дій у глобалізованому світі	ПРН11. Брати продуктивну участь у розробленні проектів документів, що регламентують діяльність в усіх сферах журналістики, обґрунтовувати суспільну потребу в їх прийнятті, прогнозувати результати їх впливу на суспільство. ПРН12. Розробляти та реалізовувати інноваційні та дослідницькі проекти у сфері журналістики з урахуванням правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.	10
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Змістовий модуль 2. Етичні контексти у взаємодії з природою. Екобезпека		
Тема 8. Нормативно-правове забезпечення екологічної етики	ПРН11. Брати продуктивну участь у розробленні проектів документів, що регламентують діяльність в усіх сферах журналістики, обґрунтовувати суспільну потребу в їх прийнятті, прогнозувати результати їх впливу на суспільство.	9
Тема 9. Принципи і правила етичного ставлення до природи	ПРН11. Брати продуктивну участь у розробленні проектів документів, що регламентують діяльність в усіх сферах журналістики, обґрунтовувати суспільну потребу в їх прийнятті, прогнозувати результати їх впливу на суспільство.	9
Тема 10. Права природи	ПРН14. Розуміти наукові, правові та етичні аспекти екологічних проблем і закономірностей, висвітлювати питання взаємодії сучасного суспільства з навколишнім середовищем.	9
Тема 11. Права живої природи	ПРН14. Розуміти наукові, правові та етичні аспекти екологічних проблем і закономірностей, висвітлювати питання взаємодії сучасного суспільства з навколишнім середовищем.	9
Тема 12. Природа як рекреаційний ресурс	ПРН14. Розуміти наукові, правові та етичні аспекти екологічних проблем і	9

	закономірностей, висвітлювати питання взаємодії сучасного суспільства з навколишнім середовищем. ПРН11. Брати продуктивну участь у розробленні проєктів документів, що регламентують діяльність в усіх сферах журналістики, обґрунтовувати суспільну потребу в їх прийнятті, прогнозувати результати їх впливу на суспільство.	
Тема 13. Екологічна етика та заповідна справа	ПРН11. Брати продуктивну участь у розробленні проєктів документів, що регламентують діяльність в усіх сферах журналістики, обґрунтовувати суспільну потребу в їх прийнятті, прогнозувати результати їх впливу на суспільство. ПРН14. Розуміти наукові, правові та етичні аспекти екологічних проблем і закономірностей, висвітлювати питання взаємодії сучасного суспільства з навколишнім середовищем.	9
Тема 14. Громадський екологічний рух	ПРН11. Брати продуктивну участь у розробленні проєктів документів, що регламентують діяльність в усіх сферах журналістики, обґрунтовувати суспільну потребу в їх прийнятті, прогнозувати результати їх впливу на суспільство. ПРН12. Розробляти та реалізовувати інноваційні та дослідницькі проєкти у сфері журналістики з урахуванням правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.	8
Тема 15. Міжнародна співпраця у сфері екоетики	ПРН11. Брати продуктивну участь у розробленні проєктів документів, що регламентують діяльність в усіх сферах журналістики, обґрунтовувати суспільну потребу в їх прийнятті, прогнозувати результати їх впливу на суспільство.	8
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	
Курсовий проєкт/робота (за наявності)		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

1. Навчальний план підготовки магістра 061 «Журналістика».
2. Підручники та навчальні посібники.
3. Плани лекційних і практичних занять.
4. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять.
5. Семестрові завдання для самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни.
6. Матеріали поточного та підсумкового контролю (контрольні завдання до практичних занять; завдання на модульні контрольні роботи для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу).
7. Перелік питань до заліку. Екзаменаційні білети.

13. Рекомендовані джерела інформації

1. Борецько В. Є., Подобайло А. В. Екологічна етика. Київ : КНУ, 2004. 112 с.
2. Борецько В.Є., Пустовіт Н.А. Екологічна етика та гуманне ставлення до тварин і рослин : метод. посіб. для вчителів. Київ : Логос, 2011. 79 с.
3. Гандзюра В.П. Системний аналіз якості навколишнього середовища: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2020. 180 с. Режим доступу <https://biology.univ.kiev.ua/institute-activity/educational/kafedry/kafedra-ecology-and-zoology/biblioteka/2891-sistemnij-analiz-yakosti-navkolishnogo-seredovishcha.html>.
4. Гудков І. М. Радіоекологічний моніторинг: навч. посіб. / І. М. Гудков, В. О. Кашпаров, О. Ю. Паренюк. Київ : Олді-плюс, 2019. 188 с.
5. Екологія : навч.-метод. посіб. / Володимир Худоба, Юлія Чикайло. Львів : ЛДУФК, 2016. – 92 с. Режим доступу <http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/13395/1/%D0%AE.%20%D0%A7%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%BE%2C%20%D0%92.%20%D0%A5%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D0%B0.pdf>.
6. Матвійчук О.Ю. Екологічна етика та економіка.- Луцьк, РВВ Луцького НТУ2014. 109с.
7. Основи біоетики та біобезпеки : підручник / О. М. Ковальова, В. М. Лісовий, Т. М. Амбросова, В. І. Смирнова. – Київ : Медицина, 2017. 392 с.
8. Закон України “Про Загальнодержавну програму «Питна вода на 2006 – 2020 рр.»” 10 січ. 2005 р. № 2918-III. Відом. Верховної Ради України. 2005. № 15. Ст. 243.
9. Закон України “Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів” від 1 квіт. 2009 р. № 1221-VI. Уряд. кур’єр. 2009. 15 квіт. С. 12.
10. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” від 08. 02. 2006 р. № 2707-IV. Відом. Верховної Ради України. 2006. № 21. Ст. 170.
11. Закон України “Про Червону книгу України” від 7 лют. 2002 р. 5. № 434. Відом. Верховної Ради України. 2002. № 30. Ст. 201.
12. Закон України “Про зону надзвичайної екологічної ситуації” 13 лип. 2000 р. № 1908-III. Відом. Верховної Ради України. 2000. № 42. Ст. 348.

13.Постанова Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 груд. 1995 р. № 1062 «Про організацію виконання Монреальського протоколу по речовинах, що руйнують озоновий шар», та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України ” від 11 березня 2009 р. № 188. Уряд. кур’єр. 2009. 28 березня С. 11.

14.Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених для фінансування заходів із захисту, відтворення та підвищення родючості ґрунтів” від 2 березня 2011 р. № 180. Уряд. кур’єр. 2011. 4 березня. С. 12.

15.Стратегія біорізноманіття ЄС до 2030 року: Повернення природи у наше життя. Звернення Комісії до Європейського Парламенту, Ради, Європейського Економічно-Соціального Комітету та Комітету Регіонів (неофіційний адаптований переклад українською) / пер. з англ. О. Осипенко; ред. та адапт. А. Куземко та ін. Чернівці : Друк Арт, 2020. 36 с.

16. Національна стратегія наближення (апроксимації) законодавства України до права ЄС у сфері охорони довкілля. Київ, 2015. URL: [https:// menr.gov.ua/files/docs/draft_NAS_FEB2015.pdf](https://menr.gov.ua/files/docs/draft_NAS_FEB2015.pdf)

17. Переклади актів *acquis* ЄС / Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/yeuropejska-integraciya/perekladi-aktiv-acquis-yes>

18. Переклади актів права ЄС / Євроінтеграційний портал. URL: <https://eu-ua.org/perekladyaktiv-acquis-communautaire-yes>

19. План дій «Україна – Європейський Союз» Європейська політика сусідства : схвалений Кабінетом Міністрів України 12 лютого 2005 р. та Радою з питань співробітництва між Україною і Європейським Союзом 21 лютого 2005 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_693.

20.Імплементация в Україні Директиви ЄС про захист диких птахів. Аналітичний документ. – Ресурсно-аналітичний центр “Суспільство і довкілля”. 2016. <https://www.rac.org.ua/uploads/content/213/files/birdsdirectiveuafinal.pdf>.

21.Бондар О. І. Основи біологічної та генетичної безпеки (екологічна складова) : навч. посіб. / О. І. Бондар, Л. П. Новосельська, Т. Г. Іващенко. Херсон : Олді-плюс, 2019. 396 с.

22.Залеський І.І., Клименко М.О. Екологія людини : Підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2005. – 288 с. (Альма-матер)

23.Перетворення нашого світу : Порядок денний в галузі сталого розвитку на період до 2030 року. Резолюція, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 25 вересня 2015 року. Режим доступу: http://www.sd4ua.org/wp-content/uploads/2015/02/SD_resolution_NY_2015.pdf

24.Школа екологічного вчинку : [навчальний посібник] / Н.А. Пустовіт, О.О. Колонькова, О.Л. Пруцакова – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 156 с.

25. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України <https://mepr.gov.ua/>

26. <https://www.gnest.org/> Global Nest

27. <https://wwf.org/> Всесвітній фонд природи

28. <https://www.greenpeace.org/global/> Грінпіс

29. <https://www.eea.europa.eu/> Європейська агенція довкілля

30. <https://fsc.org/en> Лісова наглядова рада

31. <http://www.greencross.org.ua/> Міжнародний зелений хрест

32. <https://www.iucn.org/> Міжнародний союз охорони природи

33. <https://necu.org.ua/> Національний екологічний центр України

34. <http://www.guerrillagardening.org/> Партизанське садівництво

35. <http://vhemt.org/> Рух за добровільне вимирання людства

36. <http://www.zelenysvit.org.ua/> Українська екологічна асоціація «Зелений світ»

37. <http://www.ukrpryroda.org/> Українське товариство охорони природи

38. <https://www.iaea.org/newscenter/focus/chernobyl> Чорнобильський форум

39. https://ecoaction.org.ua/?gclid=Cj0KCQjwmdGYBhDRARIsABmSEeN7KrSKYCM8Hr_psleMyh5TKWgWucKh38pZzGd7whuO-MseyQd7jHkaArs5EALw_wcB